

„Жан Моне“ Център за високи постижения в изследването на европеизацията на държавите от Югоизточна Европа

Jean Monnet Center of Excellence for Teaching and Research on the Europeanization of the Countries of South-Eastern Europe

“ИГРИТЕ С ПАРИТЕ (в бюджета на ЕС за периода 2021-27)”

ПРОФ. ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

5 май 2018

Не, не е вярно, че каквото и да ви говорят,

винаги става дума за пари. Точно обратното – дори когато ви говорят за пари, всъщност става дума за политика...

Това е кристално ясно в предложението на Европейската комисия за обща рамка, структура и приоритети на бюджета на Европейския съюз за следващия програмен период.

Предложението е само инструмент за реализация на крайно амбициозната политическа цел „с по-малко [пари] да постигнем повече [резултати]“. Комисията

This project is being implemented with the financial support of the European Union “Erasmus +” Program

преценява, че голямата неприятност с Brexit е чудесна възможност да се решат затлачените от десетилетия тежки структурни проблеми в управлението и, съответно, в развитието на ЕС. Тъкмо поради това плашилото на предстоящото излизане на Обединеното кралство от евросъюза се използва с открито манипулативна политическа цел.

Вярно е, че след 2019 в бюджета на ЕС ще престанат да влизат около 12 млрд. евро, но това е около едно на сто общия размер на седемгодишния бюджет или малко над седем на сто на годишна основа.

Обаче това изобщо не е цялата истина. Защото прословутото „Искам си парите обратно“ на Маргарет Тачър изобщо не е само емоционален изблик на егоистичен национализъм – Желязната лейди действително успя да уреди голяма част от британската вноска в съюзния бюджет да се връща пряко към нейната страна. Да не говорим, че британските субекти – бизнес, институционални и индивидуални – бяха

привилегирован участници в международните екипи, които реализираха европейски проекти по всички програми (най-видно в полето на изследванията и образованието, но далече не само там). Така че, ако от една страна след 2019 изчезва голям вносител в бюджета на ЕС, от друга страна в същия момент изчезва и огромен консуматор на този бюджет. Ето защо реалното свиване на бюджета би следвало да е от три до четири процента. Ако бюджетът не може да понесе редукция от такъв порядък и пак да постигне целите си, то това означава само, че е фундаментално сбъркан като управленски инструмент още на равнище програмиране.

При все това ЕК е права да натрапва впечатлението, че дупката в бюджета на ЕС след Brexit ще е с размерите на Град Каньон. Защото по този начин преднамерено създава благоприятна публична (политическа) атмосфера за преглъщане на твърде горчив зальк. Съюзът няма да е в състояние да отговори на предизвикателствата на

собственото му развитие, а още по-малко на глобалната конкуренция, ако рязко не прекрати траещите вече десетилетия безобразия в употребата на оскъдните му ресурси (от около два процента от националните бюджети на страните членки).

На първо място това се отнася за безсрамието в разпиляването на европейски финансов ресурс за общата селскостопанска политика и кохезионна политика. В излязлата на български език миналата година книга на Тиери Тиери дьо Монбриал¹, някогашен основател и генерален директор на Френския институт за международни отношения (IFRI), може да се прочете признанието на автора, че при основаването на този център за стратегически изследвания френският президент е дал пълен „карт бланш“ за изучаване на всичко, с изключение на ... „свещената крава“ на ОСП. И без експертно

проучване е било винаги ясно, че няма здрав разум в провеждането на тази политика, дори от собствено френски позиции.

Същото се отнася и за кохезионната политика на ЕС. Защото нейното осъществяване дотук, както показаха специализираните проучвания² върху ефектите ѝ, довежда до резултати, които са тъкмо обратните на желаните – чрез нея богатите региони забогатяха допълнително, а бедните – допълнително задлъжняха...

Така повече не може – селскостопанската политика поглъща 37 на сто от бюджета на ЕС, а кохезионната политика – 35 на сто! Т.е. всичко останало се вместило в приблизително една четвърт от този бюджет...

И тъкмо сега е моментът, в който ще се вземат неотложни политически решения - твърде

¹ Тиери дьо Монбриал – „Мозъчните тръстове: начин на употреба“, Изток-Запад, 2017.

² Medve-Bálint, Gergő/Bohle, Dorothee: Local Government Debt and EU Funds in the Eastern Member

States: The Cases of Hungary and Poland, No. 33, November 2016, “Maximizing the integration capacity of the European Union: Lessons of and prospects for enlargement and beyond” (MAXCAP).

неприятни за ключови страни членки, да се наложи и друга важна мярка за овладяване на деструктивните процеси в ЕС (освен осезателно орязване на излишествата). В оповестеното на 2 май т. г. намерение на ЕК за нов бюджет на Съюза за периода 2021-27 се казва пряко и недвусмислено:

"Важна новост в предложения бюджет е засилената връзка между финансирането от ЕС и спазването на принципите на върховенството на правото. Зачитането на принципите на правовата държава е съществена предпоставка за добро финансово управление и за ефективно финансиране от ЕС. Поради това Комисията предлага нов механизъм за защита на бюджета на ЕС от финансови рискове, свързани с всеобщи слабости в прилагането на принципите на правовата държава в държавите членки. Предложените нови

*инструменти ще позволят на Съюза да спре, намали или ограничи достъпа до финансиране от ЕС по начин, който е пропорционален на естеството, тежестта и обхвата на слабостите в прилагането на принципите на правовата държава."*³

Изключително важно е да се разбере, че това не е просто отделно решение, замислено да бъде наказание на политици в Централна и Източна Европа, погазващи фундаменталните ценности на ЕС, които с поведението си излагат на риск съществуването на Съюза и обезсмислят провеждането на конкретните му политики. Това е само поредната, обаче императивна, измежду много новости в цялостния пакет от инструменти за провеждане на политика на засилване на интеграцията в ЕС – например, Програма за подкрепа на реформите, Функция за стабилизация на европейското инвестиране,

---

³ Виж повече в съобщението на ЕК и съпровождащите го документи - (https://ec.europa.eu/commission/news/eu-budget-future-2018-may-02_bg, курсивът е на оригинала.)

създаване на нови източници на доходи и т.н.
ЕК предлага цялостна, вътрешно съгласувана
финансова политика, основана върху връзките
между нейните инструменти. Така се създава
рамката от правила и принципи за
конкретните интеграционни политики –
реализирани в по-малко на брой (свити от 58
до 37), но по-пряко засягащи интересите на
европейското гражданство програми –
удвояване на парите за образование и наука и
почти двойно увеличение на средствата за
сигурност, утрояване на бюджета за
управление на граничния контрол и
миграцията и др. Така вече „да се постигне
повече с по-малко“ няма да е неизпълнима
задача.

Всичко обаче опира до приемането и
провеждането на тази политика.